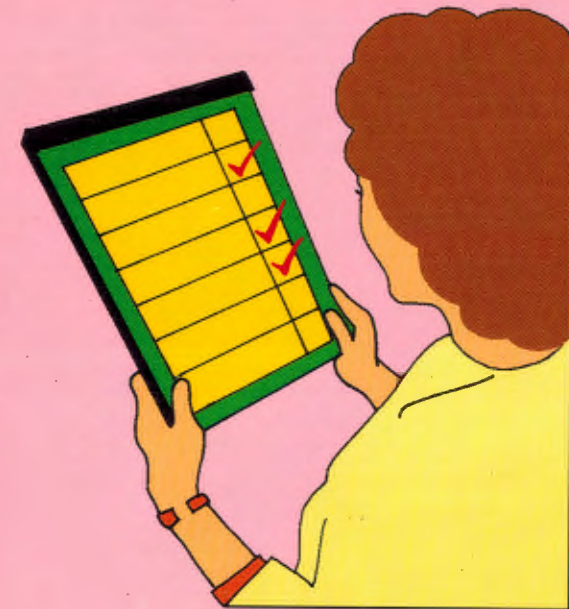

คุณภาพของศึกษานิเทศก์

(ESQ : *Educational Supervisor Qualification*)

ฝ่ายวิจัย กองวิชาชีพครู

กรกฎาคม 2541

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

ที่พิมพ์มีขยกลึงของพจนานุกรมฉบับที่ 2

ระดับคุณภาพของศึกษานิเทศก์
(ESQ : EDUCATIONAL SUPERVISOR QUALIFICATION)

(ESQ : EDUCATIONAL SUPERVISOR QUALIFICATION)

โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้เป็น "เกณฑ์มาตรฐานศึกษานิเทศก์ของกระทรวงศึกษาธิการ" เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2541 และให้แต่ละกรมที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ในสังกัดสถานเกณฑ์มาตรฐานศึกษานิเทศก์ของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งให้พิจารณำเกณฑ์มาตรฐานนี้เป็นปัจจัยในการประเมินผลการปฏิบัติงานและเลื่อนขั้นเงินเดือนของศึกษานิเทศก์

ต่อมาคุรุสภาจึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานศึกษานิเทศก์เป็น 5 ระดับ เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ได้ใช้เป็นแนวทางในการประเมินตนเอง และให้ผู้เกี่ยวข้องประเมินศึกษานิเทศก์ โดยได้จัดทำระดับคุณภาพของศึกษานิเทศก์ (ESQ : Educational Supervisor Qualification) ซึ่งมีสาระครอบคลุมเกณฑ์มาตรฐานศึกษานิเทศก์ เป็น 5 ระดับ แต่ละระดับประกอบด้วย วิธีการปฏิบัติงานและวิธีการปฏิบัติงาน และได้นำเสนอไปยังสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูให้นำระดับคุณภาพของศึกษานิเทศก์ (ESQ) ไปใช้ประกอบการพิจารณาในการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลกาปฏิบัติงานและเลื่อนขั้นเงินเดือนของศึกษานิเทศก์ที่จะปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์

ฝ่ายวิจัย กองวิชาชีพครู
สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
กรกฎาคม 2541

ระดับคุณภาพของศึกษานิเทศก์

(ESQ : EDUCATIONAL SUPERVISOR QUALIFICATION)

ISBN 974-8101-70-3

ลิขสิทธิ์เป็นของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2541 จำนวน 50,000 เล่ม

ฝ่ายวิจัย กองวิชาชีพครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ถนนราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ : 2821857, 2813178 ต่อ 538, 2814843

โทรสาร : 2814843

คำนำ

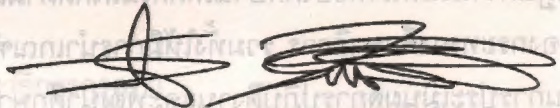
คุรุสภาในฐานะที่เป็นองค์กรวิชาชีพครู ได้สร้างเกณฑ์มาตรฐานศึกษานิเทศก์ เมื่อปี 2540 และได้พิมพ์เผยแพร่ไปยังหน่วยงานทางการศึกษา ศึกษานิเทศก์ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้เป็น “เกณฑ์มาตรฐานศึกษานิเทศก์ของกระทรวงศึกษาธิการ” เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2541 และให้แต่ละกรมที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติตน และการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ในสังกัดตามเกณฑ์มาตรฐานศึกษานิเทศก์ของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งให้มีการนำเกณฑ์มาตรฐานนี้ไปเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงานและพัฒนาศึกษานิเทศก์ด้วย

ต่อมาคุรุสภาจึงได้กำหนดแนวทางการประเมินคุณภาพของศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ได้ใช้เป็นแนวทางในการประเมินตนเอง และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องประเมินศึกษานิเทศก์ โดยได้จัดทำระดับคุณภาพของศึกษานิเทศก์ (ESQ : Educational Supervisor Qualification) ซึ่งมีสาระครอบคลุมเกณฑ์มาตรฐานศึกษานิเทศก์ เป็น 5 ระดับ แต่ละระดับประกอบด้วย วิธีการปฏิบัติงานและวิธีการปฏิบัติตน และได้นำเสนอไปยังสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูให้นำระดับคุณภาพของศึกษานิเทศก์ (ESQ) ไปใช้ประกอบการพิจารณาในการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานและการพัฒนาศึกษานิเทศก์ เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2541

ศึกษานิเทศก์ที่จะพัฒนาตนเองให้มีระดับคุณภาพสูงขึ้น สามารถทำได้ โดยการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานศึกษานิเทศก์ โดยจะเลือกพัฒนามาตรฐานใด

ก่อนก็ได้ ปฏิบัติและพัฒนาไปเรื่อยๆ ในงานปกติ ก็สามารถเป็นศึกษานิเทศก์ มีอาชีพได้

และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางประเมินและพัฒนา ศึกษานิเทศก์ได้ การประเมินตามระดับคุณภาพของศึกษานิเทศก์ (ESQ) นี้ จะเน้นการประเมินในภาวะการทำงานปกติของศึกษานิเทศก์ เพราะผลการ ประเมินที่ได้จะเป็นคุณภาพที่แท้จริง และนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงกับความต้องการที่จำเป็นอย่างแท้จริงของศึกษานิเทศก์ด้วย

(นายปรดา บุญเพลิง)

เลขาธิการคุรุสภา
1 กรกฎาคม 2541

ระดับคุณภาพของศึกษานิเทศก์

(ESQ : Educational Supervisor Qualification) หน้า

ระดับคุณภาพของศึกษานิเทศก์

(ESQ : EDUCATIONAL SUPERVISOR QUALIFICATION)

ระดับ 1	ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติการ	1
ระดับ 2	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ	2
ระดับ 3	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ	3
ระดับ 4	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญพิเศษ	4
ระดับ 5	ศึกษานิเทศก์ทรงคุณวุฒิ	5

ภาคผนวก

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ที่ 234/2539	9
คณะกรรมการกำหนดระดับคุณภาพของศึกษานิเทศก์	11

ระดับ 2 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ

เป็นศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นให้ผู้รับการนิเทศ สามารถปรับแนวทาง ข้อปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาด้วยความเข้าใจ เต็มใจ และมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย

นิเทศด้วยการนำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข พร้อมทั้งอธิบาย มุ่งให้เกิดการเข้าใจในปัญหาและวิธีปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศคิดแปลงการปฏิบัติบางส่วน การตัดสินใจยังขึ้นอยู่กับผู้ให้การนิเทศเป็นส่วนใหญ่ แนวดำเนินการในการแก้ปัญหาเดียวกันมีความหลากหลายมากขึ้น ผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจ เต็มใจในการลงมือแก้ปัญหามากขึ้น เป้าหมายของงานยังคงยึดถือสิ่งที่กำหนดไว้แล้ว ไม่มีการเพิ่มพูนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น หรือเพิ่มเติมให้มีความถาวรมากขึ้น การให้รางวัลผูกโยงกับการปฏิบัติที่มีความสูญเปล่านั้นลดลง มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เป้าหมายของการปฏิบัติงานเน้นความครบถ้วนและถูกต้องของการปฏิบัติงาน คำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้รับการนิเทศ ให้มีความสำคัญต่อกระบวนการและมีการนำข้อเสนอของผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับการปฏิบัติมาเพิ่มเติมมากขึ้น

ระดับ 3 ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

เป็นศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมาย มีขั้นตอน การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ คิด ตัดสินใจ เพื่อประโยชน์ของผู้รับการนิเทศ และเห็นความสำคัญของการร่วมลงมือปฏิบัติจริง กับผู้รับการนิเทศ ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศแต่ละคนกำหนดจุด พัฒนา สร้างเส้นพัฒนาและคิดกระบวนการพัฒนาได้ด้วยตนเอง

นิเทศด้วยการนำเสนอข้อมูลหรือปัญหา แล้วกระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศวิเคราะห์ ประเมิน สร้างแนวทางการแก้ปัญหาที่จะเกิดประโยชน์ต่อผู้รับบริการได้สูงสุด เน้นให้ผู้รับการนิเทศ ประเมินอย่างรอบคอบ แล้วตัดสินใจได้เองตามคุณประโยชน์ของงาน แนวทางที่ตกลงร่วมกันในการปฏิบัติชี้ให้เห็นนวัตกรรม มียุทธศาสตร์สำคัญอย่างชัดเจน การประเมินและรายงานเน้น ความสัมพันธ์ระหว่างแนววิธีกับผลที่เกิดขึ้นรวมไปถึงผลกระทบที่จะตามมา ให้รางวัลในความสอดคล้องเป็นเหตุเป็นผลกันอย่างชัดเจนระหว่างการปฏิบัติกับผลงาน

เป้าหมายการปฏิบัติงานคำนึงถึงการพัฒนาที่จะเกิดกับผู้รับการนิเทศอย่างรอบด้าน ทั้งถึง เสมอภาคและความสามารถในการคิดได้เอง ตัดสินใจได้เองของผู้รับการนิเทศเป็นสำคัญ

ระดับ 4 ศึกษาในเทศก์เชี่ยวชาญพิเศษ

ยุทธศาสตร์ศึกษานิเทศก์ ๕ ปี (๒๕๖๑-๒๕๖๕)

เป็นศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างกันของผู้รับการนิเทศ เลือกจัดงานอย่างหลากหลายให้ผู้รับการนิเทศที่มีความสามารถแตกต่างกันมาร่วมดำเนินการเพื่อเป้าหมายร่วมกันได้ มุ่งให้มีการรวมตัวกันเพื่อพัฒนาผู้รับบริการได้อย่างรอบด้านเลยไปถึงคุณประโยชน์ต่อสังคม

นิเทศด้วยการนำเสนอข้อมูล ปัญหา ที่จำเป็นต้องมีการร่วมมือกันหลายฝ่าย ชี้นำ ดำเนินการให้มีการร่วมมือกันทำงานเพื่อเป้าหมายร่วมกัน มุ่งเน้นความรับผิดชอบร่วมกัน และการอาสาแสดงบทบาทในส่วนของตนเพื่อผลงานร่วมกัน เมื่อจบงานแล้ว ผู้รับการนิเทศยังได้พัฒนาความสามารถให้สูงยิ่งขึ้น เน้นคุณประโยชน์ของงานต่อการพัฒนาความสามารถ การพัฒนาวิชาชีพของผู้รับการนิเทศ การประเมินมุ่งเน้นให้ผู้รับการนิเทศประเมินตนเอง พัฒนาได้เอง ทำคุณประโยชน์ของงานไปสู่สังคมอย่างกว้างขวาง ให้รางวัลไปถึงการรู้คุณค่าแห่งตนของผู้รับการนิเทศ

เป้าหมายการปฏิบัติงานคำนึงถึงผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศและผู้ร่วมงานซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงร่วมกัน นอกจากผู้รับการนิเทศจะได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพแล้ว ผู้ร่วมงานบางส่วนยังได้รับการพัฒนาด้วย คุณประโยชน์ของงานก่อให้เกิดการพัฒนาตน และสังคมวิชาชีพครู

ระดับ 5 ศึกษาในเทศก์ทรงคุณวุฒิ

ยุทธศาสตร์ศึกษานิเทศก์ ๕ ปี (๒๕๖๑-๒๕๖๕)

เป็นศึกษานิเทศก์ที่เชื่อมั่นในกระบวนการพัฒนางานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ทั้งระบบ เชื่อว่าทุกคนเรียนรู้และพัฒนาได้ สร้างโอกาสในการพัฒนางานได้ทุกสถานการณ์ กล้าตัดสินใจดำเนินการเพื่อผลต่อวิชาชีพ ให้ความสำคัญกับการสร้างความพึงพอใจและความภาคภูมิใจในการทำงานของศึกษานิเทศก์และผู้รับการนิเทศ

นิเทศด้วยการตอบสนองต่อข้อมูลปัญหาที่นำเสนอ โดยผู้รับการนิเทศมุ่งสร้างโอกาสในการพัฒนาของสมาชิกทุกคนอย่างผสมกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม ใช้กระบวนการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ โดยเพียรพยายามสร้างสรรค์ คิดค้นหานวัตกรรมการนิเทศที่ตอบสนองต่อความสามารถ และข้อจำกัดของแต่ละคนและทุกคนอย่างแท้จริง สร้างเส้นพัฒนาและเพียรพยายามสร้างโอกาสให้เขาคิดเอง ตัดสินใจเอง ลงมือพัฒนา ค้นพบคำตอบ รูปแบบและวิธีการได้เอง ประเมินและปรับปรุงงานให้ดีขึ้นเป็นระยะๆ อยู่เสมอ เป็นผลให้เกิดการพัฒนาทั้งองค์กรที่มีผลต่อการพัฒนาคนและการพัฒนางาน การประชาสัมพันธ์ เกิดขวัญและกำลังใจ การประเมินเน้นการเกิดคุณค่าต่อการพัฒนาของบุคคล องค์กรทั้งระบบอย่างถาวร ให้รางวัลในคุณค่าแห่งการพัฒนาาร่วมกันอย่างกลมกลืน

เป้าหมายการปฏิบัติงานคำนึงถึงผลการพัฒนาที่ยั่งยืน
 การทั้งระบบ อันเกิดคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างกว้างขวาง
 เป็นผลทำให้ทุกคนสร้างสรรคงานที่ยืนยาวถาวรทั้งระบบ และ
 พัฒนาวิชาชีพอย่างถาวรนำมาซึ่งแบบอย่างของผู้เฒ่าที่ดีทั้ง
 ด้านวิชาชีพและชีวิตส่วนบุคคล

มีผลต่อการนำเสนองาน...
 องค์ ออมทรัพย์...
 ๑. นายจรรยา มิสินทร์
 ๒. นายปรีดา บุญเพ็ญ
 ๓. นายไฉวิท ประวาธพูนทรัพย์
 ๔. นายสมพงษ์ พงษ์สุวรรณ
 ๕. นายทองสุข รวยสุขเนิน
 ๖. นายโสภณ พงษ์ชาติ
 ๗. นายบำรุงใหญ่ ไกลสภานันท์

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

ที่ 234/2539

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาเพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน
 ศึกษานิเทศก์

ภาคผนวก

ตามที่คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ได้มอบหมายให้สำนักงาน
 เลขาธิการคุรุสภาดำเนินการวิจัยและพัฒนาศึกษานิเทศก์ ประจำปี
 2540 นั้น เพื่อให้ปฏิบัติงานตามโครงการดังกล่าวจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น
 คณะหนึ่ง มีหน้าที่พิจารณาดำเนินการวิจัยตลอดจนควบคุมดูแลและหาแนวทาง
 แก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินการวิจัย เพื่อให้เป็นไปตาม
 * วัตถุประสงค์ของโครงการคณะกรรมการประกอบด้วย

๑. นายจรรยา มิสินทร์ กรรมการที่ปรึกษา
๒. นายปรีดา บุญเพ็ญ กรรมการที่ปรึกษา
๓. นายไฉวิท ประวาธพูนทรัพย์ ประธานกรรมการ
๔. นายสมพงษ์ พงษ์สุวรรณ รองประธานกรรมการ
๕. นายทองสุข รวยสุขเนิน กรรมการ
๖. นายโสภณ พงษ์ชาติ กรรมการ
๗. นายบำรุงใหญ่ ไกลสภานันท์ กรรมการ

เป้าหมายการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมการพัฒนาที่ยั่งยืน
การที่ระบบ อันเกิดจากประโยชน์ส่วนรวมอย่างกว้างขวาง
เป็นผลทำให้ทุกคนสร้างสรรคงานที่ยั่งยืนยาวถาวรทั้งระบบ และ
พัฒนาวิชาชีพทางด้านบริหารมาซึ่งแบบอย่างของผู้มีเทศที่ถึง
ด้านวิชาชีพและชีวิตส่วนบุคคล

กคพพคก

คณะกรรมการวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาศึกษานิเทศก์

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

ที่ 234/2539

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาเพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน
ศึกษานิเทศก์

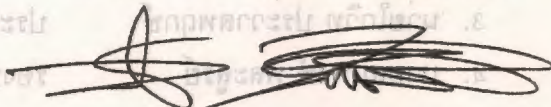
ตามที่คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ได้อนุมัติให้สำนักงาน
เลขาธิการคุรุสภาดำเนินการโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาศึกษานิเทศก์ ประจำปี
2540 นั้น เพื่อปฏิบัติตามโครงการดังกล่าวจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น
คณะหนึ่ง มีหน้าที่พิจารณาดำเนินการวิจัยตลอดจนควบคุมดูแลและหาแนวทาง
แก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินการวิจัย เพื่อให้เป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ของโครงการคณะกรรมการประกอบด้วย

- 1. นายจรรยา มิลินทร์ กรรมการที่ปรึกษา
- 2. นายปรีดา บุญเพลิง กรรมการที่ปรึกษา
- 3. นายโกวิท ประวาลพุกษ์ ประธานกรรมการ
- 4. นายสมพงษ์ พลະสุรย์ รองประธานกรรมการ
- 5. นายทองสุข รวยสูงเนิน กรรมการ
- 6. นายโสภณ ทาชาด กรรมการ
- 7. นายบำเพ็ญ โทศลานันท์ กรรมการ

8. นางสาวกรรณิการ์ ภิญญาคง	กรรมการ
9. นายเนาวรัตน์ สวัสดิ์	กรรมการ
10. นายสุรชาติ สังข์รุ่ง	กรรมการ
11. นางสาวศรีสมร พุ่มสะอาด	กรรมการ
12. นางเบญจลักษณ์ น้ำฟ้า	กรรมการ
13. นายไกรพุด เพชรตันกุล	กรรมการ
14. นายประกอบ มณีโรจน์	กรรมการ
15. นายสมศักดิ์ ดิษฐลักษณ์	กรรมการ
16. นายสมควร วรรณต์	กรรมการ
17. นางสาวชวลี พึ่งแสงสี	กรรมการ
18. นางสมจิตร รัตนฤทัย	กรรมการ
19. นายพิชิต ฤทธิจรรยา	กรรมการ
20. ผู้อำนวยการกองวิชาชีพครู	กรรมการ
21. นางนฤมล บุณนิม	กรรมการและเลขานุการ
22. นางรัชนี ยุตรินทร์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
23. นางสาวกรรณิการ์ บารมี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
24. นางสาววิภา ลัดนาพรวิสิฐ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนกว่าการดำเนินงานจะแล้วเสร็จ

สั่ง ณ วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539

(นายปรีดา บุญเพลิง)

เลขาธิการคุรุสภา

คณะกรรมการกำหนดระดับคุณภาพของศึกษานิเทศก์

1. ดร.โกวิท ประวาลพุกษ์	รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
2. นายสมพงษ์ พละสุรย์	รองเลขาธิการคุรุสภา
3. นายเนาวรัตน์ สวัสดิ์	ผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
4. ดร.กรรณิการ์ ภิญญาคง	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
5. นายทองสุข รวยสูงเนิน	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
6. นายโสภณ ทาชาด	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์
7. นายบำเพ็ญ โกศลนันทน์	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี
8. นายประดิษฐ์ ทองคำปลิว	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
9. นายประกอบ มณีโรจน์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา
10. นายสมศักดิ์ ดิษฐลักษณ์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี
11. นายสมควร วรรณต์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
12. นางสาวชวลี พึ่งแสงสี	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

- 13. นางสมจิตร รัตนฤทัย ศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา
- 14. ดร.วิทยา ศรีชมภู อาจารย์ 2 โรงเรียนปากเกร็ด
- 15. นางสาวลำตวน เรือนรื่น ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี
- 16. นางนฤมล บุณนิม หัวหน้าฝ่ายวิจัย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
- 17. นางรัชณี ยุตรินทร์ นักวิชาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
- 18. นางสาวกรรณิการ์ บารมี นักวิชาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

- ดร.โกวิท ประวาลพุกษ์
- นายปรีดา บุญเพลิง
- นายสมพงษ์ พลະสุรย์

คณะบรรณาธิการ และจัดทำรูปเล่ม

- นางนฤมล บุณนิม
- นางรัชณี ยุตรินทร์
- นางสาวกรรณิการ์ บารมี
- นายวิเชียร มณีโชติ

ออกแบบปก

นายเกรียงศักดิ์ ศรีวิมล

พิมพ์ต้นฉบับ

นางจันทร์ญา บุญศรี